

מסורת הש"ס

רש"י

הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים

ר"ן

נב.

עין משפט
גו מצוה

(א) נסדר המטה הגוי גלי,
(ב) גלי (שאלה, א) ופי'
הדין על סוף המטה המלא
בע"כ, (ד) ס"ה שאף,
(ה) גלי (שאלה, א) ודף ע"א.

הנהרות הב"ה

(א) נמי רבי טרפון בימי
פלג' ואת ר' נחמן;
(ב) שם שאינו טועם;
(ג) רש"י ד"ה כן הדבר
שאלו הכי' ואח"כ מ"ה
שאמר נסר זה עלי
לשאלוהו כן גלי' ותינת
שם נקדיה נחמן;

גליון הש"ס

בר"ה"ן ר"ה וקס"ה לחו
כו' אלא אורי חילוקן
במ"ה. ט"ו נה"ן לקמן
דף ע"ב ר"ה שא"ל נבי
מנשר;

פירוש הרא"ש

מותר ברובם ובקופה.
היינו דק דק גבר ויוצג
הנפשה כגלי הקדשה
דמשמע נסר דוקא מ"ה
שנקרא נסר: ו' יורה
אמר דקין שיש בו
טעם נסר אמר: ואיני
בזמן שיש בו טעם
ע"י. דבר המותר נסר
זה שיהי עליה חמיה
לחילוק ואמר טעמו
ויבטלוהו אלא שאלוהו קונם
נסר על לא אסר עמו אלא
דבר הנקרא נסר: מותר
בתבשיל שיש בו טעם
יין. כדמן דרבי יהודה;

מוטר ברובם ובקופה. מרק: ובקופה.
מקפה ענה ממלכו' פונדליר"ש נלע"ו:
שנסבשלו. בחיובו נבטל רובם שנסבם
בנייה ובנשלו טעם נסר שהיה
בנייה: **כן הדבר.** שאסור (א)
כשאמר נסר זה עלי שיש נקדשה
לכשאמר כן כל מה שיש נקדשה
שיש בו טעם נסר אמר: **שהנודר**
מן הדבר. כגון שאמר נסר זה עלי
ומתעבר כו' אכל כי לא אמר נסר זה
עלי אלא קונם נסר עלי דמשמע נסר

מוטר ברובם ובקופה ור' יהודה אוסר אמר
רבי יהודה מעשה ואמר (ב) עליו רבי טרפון
(א) בביצים שנתבשלו עמו אמרו לו כן הדבר
"איכותי בזמן שיאמר נסר זה עלי שהנודר
מן הדבר ונתעבר באחר אם יש בו בנותן טעם
אסור (ג) הנודר מן היין מותר בתבשיל שיש בו
טעם יין אמר קונם יין זה (ד) שאני טועם ונפל
לתבשיל אם יש בו בנותן טעם הרי זה אסור:
גמ'

אין זו בנותן טעם מותר והא דרבי
דבר שיש לו ממירין הוא כדאמרין
לקמן נפרק הנודר מן הירק (דף ע"ג).
משום דמלוא לאתשולי עליהו מדברי
נתן וקיימא לן דכל שיש לו ממירין
אפילו בלאף לא בטיל ויש לומר דבי
אמרין אפילו בלאף לא בטיל הי
מילי מין צמינו אכל הכא כי קמי
ומתעבר נסר שישו מתי דומיא
דביהם שנתבשלו עמו וכל שאינו מתי
אין זו בנותן טעם והיינו דתמן במסכת חלה
(פ"ג מ"י) הוהו שאור מעיסת חטים לתוך עיסת האורז אם יש בה
אפ"ה קמי דשלא צמינו בנותן טעם. וה"ג איתא בהדיא בירושלמי (דפירקין י"ד) דגרסי' תמן זה הכלל היה ר' שמעון אומר משום ר' יהושע כל
דבר שיש לו ממירין כגון טבל ומעשר שני והקדש ומדש לא נתנו בו חכמים שיעור אלא מין צמינו במשקלו ושלל צמינו בנותן טעם וכל
שאר שיש לו ממירין כגון תרומה וכו' מין צמינו ושלל צמינו טעם אלא מין צמינו במשקלו ושלל צמינו בנותן טעם וכל
ממירין (מסתברא מעבדין כדבר שיש לו ממירין) דמינין תמן שהוקן עוקר הגדר מעיקרו וכו' והא דמתינתא עבדא לון דבר (ז) [שיש]
לו ממירין דמינין שהנודר מן הדבר ומתעבר באחר אם יש בו בנותן טעם אמר תפתר במין בשאינו מתי (נדבר) שיש לו ממירין]
והרי זה מפורש כמו שכתבנו. ולפיכך הקשו על הרב אלפס ז"ל שכתב בהלכותיו דפ' גיד הגשה צענין פת שאפאה עם הגלי בתנור דמאי
דאמרין דאסור לאלכה כדמיה אף על גב דק"ל דמיתא לאו מיתא היא היינו טעמא משום דהוי דבר שיש לו ממירין דהא מתי למיכלה
בהדי נשירא ומשום הכי אפילו בלאף לא בטיל אלו דבריו ז"ל אלמא דסבירא ליה ז"ל דאפילו שלל צמינו לא בטיל ואי אפשר כמו שכתבנו
בראיות ברורות. ואמרו שאפשר שמך הרב ז"ל על אותה שאמרו בפ' משילין (נ"ג ע"ג). גבי האשה שאלה מים ומלה לניסיה הרי היא כרגלי
שמיין ופירקין ואמאי ליבטל מים ומלה לגבי עיסה ופירקא רב אשי משום דהוה ליה דבר שיש לו ממירין ואפי' בלאף לא בטיל והא מים
ומלה לגבי עיסה מין בשאינו מתי הוא ואפי' הכי יהיב טעמא משום דהוה ליה דבר שיש לו ממירין אלמא אפי' שלל צמינו לא בטיל ואי
מיהא לא אריא דשני מים ומלה כיון דעסקה לא מתעבדא אלא בהו כמין צמינו דמי מדע דאמרין בריש שמעמא דהתם כי מקשיין וליבטל
מים ומלה לגבי עיסה אמר להו ר' אבא הרי שנתעבר קב חטים שלו בעשרת קבין של חיביו יאלכ הלה וחדו ואחיו עליה ואמר רבי
אושעיא דשפיר עבוד דאחיו עליה מאי שנה חטים בעשרים דלא קאמר להו דהוה ליה מין בשאינו מתי ובטל חטים בחמיה נמי לרי' יהודה
הוא דלא בטיל לרנן בטל מדקאמר ר' אושעיא הכי ולא קאמר הא מים ומלה לגבי עיסה חטים ושעורים הוא שנתן מינה לחטים
בחטים איכא דלמאי לפי שאי אפשר לניסיה עליה בלא מים ומלה אלו דברי ראשונים ז"ל. ולי נראה דצרי הרב אלפס ז"ל דכי תנן הכא דדבר
שיש לו ממירין בשאינו מתי בטיל הי מילי כל שאסור ועמיד להיות יתר אחר זמן כדברים משום דקא מיבעיא לי כיון דלרנן בטילה
איסורי מין צמינו בטיל כמו בשאינו מתי מה ראו חכמים לחלק דבר שיש לו ממירין בין מתי לשאינו מתי ומאיה טעם וכן נראה לי
טעמיה של דבר דחמיה לרנן ורי' יהודה דאיבטלו במין צמינו אי בטיל או לא ואמרין בפ' הקומץ דבה (מנחות כג) דשניהם מתקרא ח' דרבו
דכתיב (ויקרא טו) ולקח מדם הפר ומדם השעיר אע"פ שדמו של פר מרובה קרי ליה דם השעיר אלמא לא בטיל וקסבר ר' יהודה דהיינו טעמא משום
דמין צמינו לא בטיל לפי שכל דבר שהוא דומה לחיבור אינו מתחילו ומבטלו אלא מעמידו ומחוקו ומשום הכי סבירא ליה לרי' יהודה
בכילהו איסורי דמין צמינו לא בטיל ורנן לא משמע להו הכי דמלל מקום מין צמינו דאיסור והימר אין דומין זה לזה כיון דחד אסור
ומד שרי שאין ראוי ליתן אחר דמיון צע"ס אלא אחר חילוקן באיסור והימר אלא היינו טעמא דדם הפר אינו מבטל דם השעיר משום
דכיון דשניהן עולין כלומר כששרים לוריקא אין מבטל זה את זה דכי היכי דרי' יהודה אילו אחר דמיון העלם אלו רנן אחר דמיון ההימר
ולפיכך כל שחלוקין באיסור והימר אפי' מין צמינו בטיל דהוה ליה כמין בשאינו מתי ומשום הכי אמרין דדבר שיש לו ממירין נטו
רנן משום חומרא לרנן דכיון שאין דבר זה חלוק מן ההימר לגמרי באיסור והימר אף הוא סופו להיות יתר כמיהו
אמרין שאינו בטל צמינו דאי הכי הוה דמו טובא חדא שהן שוין במין ועוד שאינן חלוקים לגמרי באיסור והימר ומשום הכי לא בטיל אלא
בשאינו מתי כדי שאתו חילוק שיש בין מתי לשאינו מתי ישלים אותו שויו שניתוסף כאן משום דבר שיש לו ממירין לפי שהחילוק שבין המינין
סיבת הביטול והשווי נותן שלא יהו בטלין הלכך כל שהוא אסור עכשיו ואינו חסר מן איסורו אלא שעתיד להיות יתר לאחר זמן אותו
שאין לו איסור כיון שהוא מועט רחוי הוא ששלימנו אותו חילוק שיש בין מתי לשאינו מתי עכשיו אינו חסר מן איסורו אלא שעתיד להיות יתר לאחר זמן אותו
שאין מים ומלה מותרין עכשיו במקום שרגלי שמיין שוין בה הרי נתקבר הרבה הימר של עיסה למים ומלה שאף עכשיו שניהן מותרין ושוין
שהימרן קרוב אי אפשר לחילוק שיש בין מתי לשאינו מתי ששלימנו דהא הש"ס לרנן חילוק דהימר ואיסור עדיף להו מחילוק דמינו ושאינו מתי
דנהא הוא דפליגי עליה דרי' יהודה הלכך דבר שהוא יתר עכשיו חמים ומלה רחוי יתר שלא יבטל לגבי עיסה אע"פ דהוי מין בשאינו מתי ממה
שראוי שלא יבטל דבר שהוא אסור עכשיו והיות יתר אחר זמן לגבי מין צמינו ומש"ה נהי דמסקיין דדבר שיש לו ממירין בשאינו מתי
בטל מפני שהוא אסור עכשיו אסור רב אשי התם דמים ומלה שהן יתרין עכשיו אינן בטלין לגבי עיסה אע"פ שהוא מין בשאינו מתי (והא)
דאמרין התם בריש שמעמא (נ"ג): [מ"ש] מחטים בחטים וחסטים בעשורים הויה בעלמא וניהו דלא סלקן דהא אחיו עליה כדאיחא התם
ולתסקנה לא סמיך עליהו רב אשי כלל אלא אסקנה' דכיון דהוי דבר שיש לו ממירין שאף עכשיו יש לו שעת הימר אפי' בשאינו מתי לא
בטיל ופת שאפאה עם הגלי בתנור להא דמאי שאף עכשיו יש לה הימר לאלכה שלא כמותה הלכך כדון הוא דאפי' בשאינו מתי לא בטיל. ועוד
דאפי' לא בעית למידק כולי האי זיל תמר טעמא הרי אתה רואה שכל שהוא מוסף הימר החמירו בבטולו שפתי שעתיד להיות יתר אחרו שלא
יתבטל צמינו וכוון שאין דבר זה חלוק מן ההימר לגמרי באיסור והימר אפי' הוא סופו להיות יתר כמיהו
לא קשיא מסקנא דהכא דמסקיין דבר [שיש] לו ממירין בטל בשאינו מתי אמסקנא דפרק משילין דאסקיין רב אשי דאפי' בשאינו מתי לא בטיל ולא
זריבין לתרוי' ולדחוקי כלל וההיא דפת שאפאה עם הגלי בתנור לההיא דפרק משילין דמאי ולא עוד אלא דעדיפת מינה משום דאיכא לומר דכי
מלין לאחמורי אדבר שיש לו ממירין צמינו לא מחמירין עליה בשאינו מתי אלא בההיא דפת שאפאה עם הגלי בתנור דאיכא לאחמורי עליה
צמינו דלא שייך כלל אי לא מחמירין עליה בשאינו מתי נמלא שלא החמירו מיהו אלא שעתיד להיות יתר אחר זמן לגבי מין צמינו ומש"ה נהי
רצייתו שאין עולין ממדאמרין בסוף פרק הערל (במנחות פ"ג): גבי חמיה של חמיה שנתעברה במאה חמיותה של חולין לא תעלה וקא יהיב רב
אשי טעמא התם משום דהוה ליה דבר שיש לו ממירין וכל דבר שיש לו ממירין אפי' בלאף לא בטיל ואסקינא התם דהא דרבי אשי
בדוחא היא ולמאן אי לכהן משרא שרי אי לשראל לעולם אסור אלא דהא דרבי אשי בדוחא היא אלמא לא מקייר דבר שיש לו ממירין אלא
מאי דאסור האידנא ולבתר זימנא שרי אכל האי פיתא כהדי נשרא לעולם שרי ואי כדוחא לעולם אסור ולא מקייר דבר שיש לו ממירין
כמסקנא דהתם. ומיתמו י' דהא דפרטינן עליה מיהא ודאי בדוחא היא דהתם הכי קאמרין דכיון לשראל לעולם אסור לבה נחמיר אלא ישראל
מפני הימרו של כהן אינו נדון אלא פת שאפאה עם הגלי בתנור כיון שיש לו וכלל אדם הימר בה עכשיו רחוי להחמיר בבטולה ודבר פשוט הוא:

א מ"ה פ"ה מה' נדרים
הלכה י"א פתג' לזמן רב
טושי"ע י"ד סימן רנח
ספ"ק ט:

לעו רש"י

פונדליר"ש
(פונדליר"ש).
ספרי, ספיקות.

תוספות

אמר ר"י טעמא אמר
וכו'. פירוש דרי
הכי דכבר שאני טועם
אסור צע"ס הי' אם
אמר שאני אכל ונתמא
נמי הכי הוא כי קא
מיבעי ליה בשאינו אכל
בשאינו טועם דוקא או
לאו דוקא וכן לענין שלוק
שאינו טועם: אמרו לו
כן הדבר. שאסורין אפילו
כיום שנתבטלו עם הכספר
ויאמרו כיון שאמר נסר זה
עלי דמשמע היא נסר זה
שהנודר מן הדבר שאמר
דבר זה עלי וכו'. הנודר
בין מותר בתבשיל. כדמן
לר"י אסור: קונם יין
זה וכו' אמר אב
הו ב"ב. וא"ת כי נמי
אין בו צמינו דקומות
הוי דבר שיש לו ממירין
דאמרין בשליה פירקין
דלקמן ור"ל דחומר דבר
שיש לו ממירין אינו טוב
אלא כיון צמינו אכל כיון
בשאינו מתי אפילו יש
בממירין טעם נסר ששם
לו משמע שמתקין דכל
(לקמן דף ע"א).

גמ'